

8.6 När det gäller regional integration måste EU:s samarbetsinriktade program i hög grad fokuseras på olika dimensioner av långsiktig hållbarhet inom ramen för de tre pelarna, det vill säga ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Det gäller framför allt de program som avser samarbete med

utvecklingsländer och världens minst utvecklade länder. EESK kan verksamt bidra till att denna strävan blir framgångsrik genom att i egenskap av ansvarig EU-institution på området se till att dessa frågor tas upp i den diskussion som förs inom det civila samhället.

Bryssel den 2 juni 2004

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Roger BRIESCH

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster"

(KOM(2003) 657 slutlig – 2003/0265 CNS)

(2004/C 241/13)

Den 31 mars 2004 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om "Förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster".

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 5 maj 2004. Föredragande var Clare Carroll.

Vid sin 409:e plenarsession den 2–3 juni 2004 (sammanträdet den 3 juni 2004) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 120 röster för, 49 röster emot och 15 nedlagda röster:

1. Förslagets rättsliga grund, innehåll och tillämpningsområde

1.1 Kommissionens förslag bygger på artikel 13.1 i EG-fördraget, som redan har utgjort grunden för direktiven om kamp mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning vad gäller sysselsättning och arbete⁽¹⁾, samt på grund av ras eller etniskt ursprung när det gäller såväl sysselsättning och arbetsliv som tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster⁽²⁾.

1.2 I förslaget till direktiv fastställs en ram för bekämpning av könsdiskriminering när det gäller tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster. Avsikten är att medlemsstaterna skall tillämpa principen om likabehandling av kvinnor och män. Direktivet har ingen retroaktiv verkan.

1.2.1 Det får inte förekomma någon direkt eller indirekt diskriminering på grund av könstillhörighet, t.ex. mindre

förmånlig behandling av kvinnor på grund av graviditet och moderskap. Trakasserier och sexuella trakasserier i den mening som avses i förslaget skall anses vara könsdiskriminering och därför förbjudas. Huruvida en person avvisar eller underkastar sig ett sådant beteende får inte ligga till grund för ett beslut som gäller denna person. En uppmaning till diskriminering skall också anses vara diskriminering i den mening som avses i direktivet.

1.3 Förslaget har ett brett tillämpningsområde, men det finns ett antal signifikanta begränsningar. Grovt sett omfattar det tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten, inklusive bostäder. Det gäller såväl inom den offentliga som den privata sektorn, även offentliga organ. Transaktioner som utförs i rent privata sammanhang omfattas inte, t.ex. uthyrning av semesterbostad till en familjemedlem eller av ett rum i en privatbostad.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling.

⁽²⁾ Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung.

1.3.1 Kommissionen ger exempel på varor och tjänster som är tillgängliga för allmänheten:

- Tillgång till lokaler som är tillgängliga för allmänheten.
- Alla typer av bostäder, inklusive hyresbostäder och hotellogi.
- Tjänster som bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster.
- Transporter.
- Tjänster inom samtliga yrkeskategorier och branscher (¹).

1.3.2 De tjänster som omfattas är av många olika slag. Viktiga områden är pensioner, liv- och sjukförsäkringar, allmänna försäkringar och tillgång till finansiering och bostäder.

1.3.3 Användningen av könstillhörighet som en faktor vid beräkningen av premier och ersättningar i samband med försäkringar och därmed sammanhängande finansiella tjänster skall vara förbjudet från den dag direktivet träder i kraft. Medlemsstaterna får dock skjuta upp tillämpningen av denna bestämmelse i högst sex år. I så fall skall de omedelbart underrätta kommissionen och ställa samman, offentliggöra och regelbundet uppdatera uttömmande statistik över dödlighet och förväntad livslängd för kvinnor och män.

1.4 Det finns ett antal undantag. Direktivförslaget hindrar inte att skillnader görs i samband med varor och tjänster där kvinnor och män inte är i en jämförbar situation därför att varorna och tjänsterna uteslutande eller främst är avsedda för personer av det ena könet, eller i samband med tjänster som utförs på olika sätt beroende på vilket kön mottagaren tillhör. Exempel på detta är bassängtider som är reserverade enbart för kvinnor eller män, och privata klubbar.

1.5 Områden som uttryckligen inte omfattas av direktivet är utbildning samt medie- och reklam innehåll, i synnerhet reklam och TV-reklam enligt definitionen i artikel 1 b i rådets direktiv 89/552/EEG.

1.6 Direktivet tillåter positiv särbehandling.

1.7 Direktivet innehåller bestämmelser om minimirättigheter, rättsmedel, säkerställande av efterlevnaden av bestämmelserna och övervakning. Dessa bestämmelser är desamma som för de båda direktiv som nämns i punkt 1.1.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Kommittén understryker vikten av principen att könsdiskriminering skall förbjudas när det gäller kvinnors och mäns tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster.

2.2 Kommittén ser positivt på att formuleringarna och definitionerna i detta förslag ligger i linje med de båda tidigare direktiven och direktivet om bevisbörd i jämställdhetsärenden.

2.2.1 Kommittén anser att det är något oroväckande att definitionen av "tjänster" endast återfinns i skäl 10 i förslaget till direktiv. Med tanke på den mängd offentliga och andra tjänster som står till allmänhetens förfogande (till exempel tjänster som tillhandahålls av icke-statliga organisationer) bör man för att undvika tvetydigheter definiera begreppet "tjänster" tydligt i texten. Kommittén förespråkar en bred definition.

2.3 Det är beklagligt att utbildning inte omfattas av direktivet. Kommittén inser dock att gemenskapens behörighet på detta område kan vara problematisk. Utbildning är emellertid en central faktor för jämställdhet mellan kvinnor och män som kan resultera i att flickor och pojkar följer traditionella yrkesbanor och därmed påverkar deras framtid på ett avgörande sätt. I några medlemsstater är man bekymrad över de begränsade valmöjligheterna på utbildningsområdet och bristen på effektiv studievägledning, eftersom detta får varaktiga och omfattande konsekvenser för de berörda individerna, för möjligheten att uppnå integrationsmålen samt för EU:s konkurrenskraft.

2.3.1 Kommissionen fastslår att endast utbildning i privat regi skulle ingå i tjänstesektorn om den inte hade uteslutits från direktivets tillämpningsområde. Detta kunde ha lett till att olika normer hade tillämpats i genomförandet av principen om lika behandling.

2.3.2 Inom ramen för Lissabonagendan har medlemsstaterna redan börjat vidta åtgärder på utbildningsområdet. Kommittén uppmanar därför kommissionen att göra allt som står i dess makt för att uppmantra medlemsstaterna att säkerställa att pojkar och flickor har samma utbildningsmöjligheter.

2.3.3 Det gällande direktivet om likabehandling omfattar tillgång till yrkesutbildning, inklusive högskoleutbildning med yrkesinriktning. Detta räcker dock inte. Grunden för att kunna tillägna sig högskoleutbildning, oavsett om det rör sig om universitets- eller yrkesutbildning, läggs redan i grundskolan och på gymnasiet.

2.4 Kommittén är införstådd med att förslaget endast omfattar media och reklam som tjänsteproducenter. Vi accepterar att det föreliggande förslaget inte är rätt medium för åtgärder beträffande själva innehållet i media och reklam. Men i och med att media och reklam har ett starkt inflytande på allmänhetens attityder och åsikter kan EU inte bortse från dem i sin strävan att undanröja diskriminering på arbetet och i vardagslivet. Gränsen är emellertid härfin mellan adekvata åtgärder och censur. Kommissionen bör därför fortsätta sitt samråd om dessa frågor med dessa faktorer i åtanke och vidta lämpliga åtgärder inom rimliga tidsramar. EESK ser fram emot att ingå i denna process.

(¹) KOM(2003) 657 slutlig, motivering

2.5 Kommittén ser positivt på att män och kvinnor skulle komma att få lika tillgång till finansieringsmöjligheter – något som är särskilt viktigt för dem båda, oavsett om de söker finansiering i egenskap av entreprenörer eller personer som vill ta bostadslån.

2.6 Eftersom förslaget inte omfattar utbildning, massmedier och reklam anser kommittén att frågan om likabehandling av båda könen när det gäller tillgång till försäkringstjänster är förslagets känsligaste punkt. Det bör inte finnas några nya diskriminerande kriterier på något av de områden som täcks av förslaget, och i synnerhet inte på försäkringsområdet.

2.6.1 Kommittén är skeptisk till påståendet att identiska avgifter för båda könen – vilket genomförts i vissa medlemsländer – med säkerhet leder till en allmän ökning av försäkringsavgifterna, och att en utjämning av riskpremierna mellan könen medför en höjning. Det är oförsiktigt och i strid med förslagets syfte att medlemsstaterna får möjlighet att inom den allmänna ramen för fritt tillhandahållande av tjänster och fri etablering på försäkringsområdet göra undantag från denna icke-diskriminering i sex år.

2.6.2 När det gäller frågan om att alla skall ha tillgång till kompletterande försäkringar för social trygghet, begär kommittén att direkt och indirekt diskriminering skall avskaffas. Detta är särskilt angeläget med tanke på att utvecklingen av andra och tredje pelaren i den sociala tryggheten (kompletterande och ytterligare kompletterande försäkringar) för närvarande är den mest dynamiska aspekten inom den sociala tryggheten i EU. Kommittén hänvisar i denna fråga till de förslag som presenteras i yttrandet om "Tilläggs sjukförsäkring" ⁽¹⁾.

3. Särskilda kommentarer

3.1 EESK stöder strävan att uppnå lika tillgång till finansiella tjänster, som ofta är nödvändiga i vardagslivet, och lika behandling av kvinnor och män i samband med ersättningar och premier. Direktivet täcker dock en mängd mycket varierande finansiella tjänster, exempelvis fordonsförsäkring, sjuk- och invaliditetsförsäkring, pensioner och livränta. Det ger upphov till komplexa och svåra frågor, som skiljer sig åt från en medlemsstat till en annan.

3.1.1 Man måste dock tillstå att lika behandling av konsumenter av dessa tjänster i samband med ersättningar och premier kommer att få vissa negativa såväl som positiva effekter, eftersom effekterna för kvinnor respektive män ser olika ut beroende på vilken typ av finansiella tjänster som det är fråga om. När det gäller bilförsäkringar inträder bonus för skadefritt år för enskilda individer först efter det att man haft försäkringen i flera år. För att kunna täcka osäkra situationer är det därför högst sannolikt att bilförsäkringspremierna kan stiga för alla.

⁽¹⁾ EGT C 204, 18.7.2000, s. 51 (föredragande: Jean-Michel Bloch-Laine)

3.1.2 I sin dom i Coloroll-fallet ⁽²⁾ accepterade EG-domstolen att könsbaserad försäkringsmatematisk statistik används för att beräkna pensionsavgifter och pensionsförmåner. Domstolen konstaterade emellertid att likabehandlingsprincipen skall gälla för premier som betalas in av anställda och de förmåner som betalas ut till dem. Högre avgifter från arbetsgivarens sida ansågs lagenligt. Man har alltså tillstått att likabehandling när det gäller förmåner kostar mer. I tjänstepensionssystem betalade arbetsgivaren den högre avgiften. När det gäller privata pensions- och försäkringssystem finns det ingen arbetsgivare som träder in vid högre premier eller ersättningsnivåer, utan merkostnaden kommer att falla på dem som utnyttjar tjänsten. Detta gäller emellertid inte bara pensioner där män får betala kvinnors längre levnadsålder, utan alla former av försäkringar. Kvinnor får exempelvis betala mäns större olycksfallsrisk osv.

3.1.3 I sin utvidgade konsekvensanalys konstaterar kommissionen att det kommer att bli fråga om vissa kostnader för försäkringsbolagen som i slutändan kommer att läggas på konsumenterna. Kommissionen anser dock att detta kommer att upphöra så snart som anpassningsperioden är över. EESK är av samma uppfattning.

3.1.4 Kommittén hänvisar även här till fördragets princip om likabehandling av män och kvinnor. Om man lägger denna princip till grund blir det fråga om att försäkringsbranschen, naturligtvis över en viss tidsperiod, måste ändra sina beräkningssystem så att kön inte längre är en faktor vid beräkning av t.ex. bilförsäkringspremier. Eftersom olycksfrekvens och livslängd självfallet inte påverkas av beräkningssättet borde konsumenternas samlade premiebetalning i princip förbli oförändrad.

3.1.5 Kommittén anser att det behövs mer specifika bedömningar på försäkrings-/pensionsområdet (bl.a. oberoende simuleringar av effekterna av alternativa beräkningsbaser), så att man kan göra en bedömning av vilka effekter förslaget kan få på längre sikt. Kommittén anser att det är viktigt att följa upp vad som kommer att hända, särskilt på försäkringsområdet, när direktivet träder i kraft. Människors rätt att inte diskrimineras måste vara det övergripande målet med direktivet.

3.2 När det gäller bostäder anser kommittén att direktivet inte bör tillämpas på privata överenskommelser, exempelvis hyra, försäljning eller gåvor mellan familjemedlemmar.

3.3 Enligt kommittén bör undantagen både vara tydligt formulerade och precist definierade. De får inte äventyra jämförbarheten mellan kvinnor och män.

⁽²⁾ Coloroll Pension Trustees Ltd mot Russell et al, C-200/91, 28 september 1994.

3.4 Kommittén välkomnar artikel 5, i vilken möjligheter skapas till positiva särbehandlingsåtgärder. Den får dock inte leda till att viktiga tjänster som tillhandahålls både offentligt och av icke-statliga organisationer för män och kvinnor äventyras. Det kan exempelvis handla om åtskilt boende för funktionshindrade eller skydd för kvinnor som har blivit utsatta för våld i hemmet eller annan typ av våld.

3.5 Kommittén tillstyrker bestämmelsen om att en dialog med icke-statliga organisationer skall främjas. I samband med

denna bestämmelse måste man dock kunna garantera en regelbunden kontakt med det organiserade civila samhället.

3.6 Information och publicitet kring direktivet när det antas är av avgörande betydelse för att man skall kunna säkerställa att konsumenterna är fullt medvetna om sina rättigheter och att de företag som tillhandahåller varor och tjänster är införstådda med vilka skyldigheter som direktivet ålägger dem.

Bryssel den 3 juni 2004

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Roger BRIESCH

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet 'Främjande av teknik för hållbar utveckling: Europeiska unionens handlingsplan för miljöteknik'"

(KOM(2004) 38 slutlig)

(2004/C 241/14)

Den 28 januari 2004 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet 'Främjande av teknik för hållbar utveckling: Europeiska unionens handlingsplan för miljöteknik'".

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 maj 2004. Föredragande var Stéphane Buffetaut.

Vid sin 409:e plenarsession den 2–3 juni 2004 (sammanträdet den 2 juni) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 177 röster för, 1 röst mot och 5 nedlagda röster:

1. Inledning

1.1 Det aktuella meddelandet ingår i kommissionens "tradition" av icke-rättsliga texter som både ger en överblick av initiativen på det berörda området och av de politiska framtidsutsikterna. Meddelandet utgör ett slags ram för allmänna överväganden när det gäller miljöteknik.

1.2 Meddelandet är direkt kopplat till strategin för hållbar utveckling och Lissabonstrategin och är en återspeglning av det numera välkända målet att göra unionen till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning.

1.3 Efter detta närmast rituella påpekande kvarstår dock själva kärnfrågan: Vilka är målen i denna handlingsplan för miljöteknik?

Kommissionen formulerar tre mål:

- Att undanröja de hinder som står i vägen för miljötekniken och tillvarata alla de möjligheter som den erbjuder.
- Att se till att EU under de närmaste åren spelar en ledande roll i miljöteknikens utveckling och utnyttjandet av den.
- Att verka för att alla berörda parter sluter upp bakom dessa mål.

Syftet med denna handlingsplan för miljöteknik är därför att tillvarata alla de möjligheter som miljötekniken erbjuder för att minska belastningen på naturresurserna, förbättra EU-medborgarnas livskvalitet och främja ekonomisk tillväxt.

1.4 Kommissionen anser att det politiska läget är gynnsamt för en ny handlingsplan för miljöteknik, men hur skall detta genomföras och vilka skall de konkreta åtgärderna vara? Meddelandet är uppbyggt kring svaren på dessa två frågor.